

HÈCTOR BOFILL

Germans del sud

Edicions 62

Barcelona

Aquesta obra ha estat guardonada amb el XXXV Premi Joanot Martorell de narrativa 2013, convocat per l'Ajuntament de Gandia i atorgat per un jurat compost per Adolf Beltran, Pilar Beltran, Josep M. Castellet, Ignasi Mora i Miquel de Palol.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).

Tots els drets reservats.

Aquest llibre va rebre una subvenció de la Institució de les Lletres Catalanes per a la seva redacció l'any 2011.

© Hèctor López Bofill, 2014

© del mapa: Barreras & Creixell

Primera edició: gener del 2014

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
Pedro i Pons, 9-11, 11a planta. 08034 Barcelona.
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, s. l.

Imprès a Egedsa

DIPÒSIT LEGAL: B. 326-2014

ISBN: 978-84-297-7207-4

LA CONFEDERACIÓ I ELS TERRITORIS VEÏNS

Germans del Sud *és per al petit dragó*, Marcel López Yu

PRIMERA PART

ALGUNS INCIDENTS A TÓLDOTH

Els pobles veïns sempre s'acaben fent la guerra. Alguna cosa ens corca per dins i ens demana que torni a emergir el conflicte, tornar a posar morts damunt la taula. La guerra, aquesta paraula que, de tan terrible, sembla màgica, la guerra sense quarter...

En Màrius Gal·lè Pere Guillem de Constança havia escrit unes anotacions després de la seva habitual passejada de mitja tarda pels camps que envoltaven Villa Avítia, la possessió on passava llargues temporades i on, envoltat de la quietud i de l'equilibri adients, es dedicava a supervisar l'administració de les terres dels voltants i, sobretot, a la lectura, a la reflexió i a embastar un assaig amb moltes pretensions que només s'acabava concretant en uns comentaris esparsos.

Havia entrat a corre-cuita a l'estudi, adelerat per concretar aquell paràgraf que se li havia acudit mentre caminava, «els pobles veïns sempre s'acaben fent la guerra...», però sense donar veritable importància a les conseqüències d'unes paraules escrites sobre el paper gruixut i antic que ell feia servir per als manuscrits i sense pensar com acabaria aquella digressió.

Ell només sabia de la guerra pels records de la generació dels seus avis, una fornada que ja feia temps que s'havia extingit, i pels llibres, i va pensar que la memòria de les penallitats, dels dolors i dels sofriments d'una confrontació vio-

lenta ja restaven prou enterrats perquè una altra generació que ja no els hagués patit es dedicués a idealitzar-los, a frivoltitzar-los i, per tant, a fer incrementar les possibilitats d'organitzar un altre xoc mortífer.

L'estança on escrivia s'aixecava en un segon pis de la vil·la i havia estat convertida en el centre de l'edificació. Malgrat el caràcter modern de la dependència, construïda en les últimes reformes de la casa, la peça conservava un aire vetust, amb la polseguera que acumulen l'excés d'ornaments i d'informació, sense desentonar amb l'estructura mare de l'edifici que enfonsava els seus pilars en una planta concebuda a la faïçó d'una *domus* romana.

L'opacitat marronosa i feixuga de l'estudi no desmentia la riquesa sumptuosa dels materials i del mobiliari que la componia: fusts de pedra cisellats amb representacions animals extretes del *Llibre de les meravelles* de Ramon Llull, un sostre de teginat de caoba amb revoltos coberts de mosaics, entre els quals constava la representació de la Medusa i d'Euterpe; llums d'òpal, unes butaques i unes cadires revestides de seda, una taula massissa de roure, i una biblioteca bastida sobre lleixes de marbre. No hi havia gaire artefactes: només el port de comunicació i el planisferi tridimensional que reproduïa digitalment antigues cartografies. En Màrius Gal·lè mai no feia servir ordinadors biològics per escriure, ni dictava als impressors. Escrivia encara amb estilogràfica amb un traç fi, minuciós i elegant, una calligrafia que traspuava tota la disciplina i tota la civilitat que li havien inculcat d'ençà de la seva època d'estudiant i d'opositor a l'escola d'administració pública de Barcelona.

Entre els llibres que cobrien l'escriptori, destacava el primer volum de la *Història* de Ferran de Cardona que era obert damunt del faristol per una pàgina farcida de paràgrafs subratllats i comentaris als marges fets amb la mateixa lletra impecable, aquest cop escrita amb llapis i acompanyada de

dibuixos i d'ombres que conferien als diversos fragments una imatge vagament similar a la de les glosses i les il·luminacions medievals.

En Màrius va aixecar els ulls un moment, va tancar el llibre de Ferran de Cardona i va continuar escrivint:

Ara que m'he submergit una mica més en les vicissituds que ens van portar a la guerra amb els allmands, m'envaeix una incerta recança per no haver viscut cap dels moments èpics que Cardona relata. Aquesta confessió, certament, incideix en el tabú que domina els nostres temps pel qual cap disputa no es pot resoldre a Europa mitjançant les armes. Les matances, les invasions, les conquestes formen part de les xacres del passat i són impròpies de les comunitats avançades, només dedicades al comerç, a la indústria i a l'art. Grans principis, savis, justos i benignes, si no fos perquè el pensament que posa en dubte aquesta harmonia reviscola just quan percebo, després de la lectura del capítol sobre les Guerres Alpines, que més de mig segle d'amor i de concòrdia no han generat cap obra remarcable ni cap idea original. De vegades fa la sensació que tanta placidesa ha degenerat en l'immobilisme i en l'estancament de les societats abocades a la decadència i a la putrefacció. Percebo un lleuger neguit perquè passin coses, perquè una batzegada ens sacsegi els ànims que estimulen la imaginació.

Quan els bestials allmands i els seus aliats s'escampaven per la Provença i estaven a punt d'assetjar Arles i Marsella, amb rengleres de camps d'extermini a Borgonya i a Savoia, Gerard de Sodano escrivia les seves grans novel·les, l'andalusí Picasso ens enlluernava amb el cubisme, Seller revolucionava la física atòmica, Karsk inventava la cèl·lula sintètica i els nàhuatls van enviar la primera missió tripulada a l'espai. És curiós que les grans coses s'aconguessin quan els trens dels allmands portaven gent a les cambres de gas.

Després ja només hi va haver lloc per a les controvèrsies bizantines dels especialistes ancorats a les universitats i mantinguts amb diner públic, per a les giragonses sofisticades i incomprensibles de la música atonal, per al voraç afany d'enriquiment que, a l'altra banda, consumia els artistes populars, per a la vampirització

mental de les masses lliurades a la igualtat analfabetitzadora i per a les bacanals físiques i mentals pròpies dels períodes ociosos i abúlics. «La capacitat integradora de la cultura», deien, la substitució de la política per la cultura, però quina cultura? Sense conflictes, a Occident fa massa anys que no hem produït res. Ens limitem a viure de les rendes del passat.

Havia plogut mentre escrivia, un ruixat breu i intens, i va sortir un moment a la terrassa a respirar l'atmosfera neta mentre apurava una copa de vi. La terra mollava exsudava una frondositat d'olors expectants i el sol es decantava entre franges de núvols amb la morositat melangiosa de finals d'estiu, escampant illots de malva sobre els camps de vinya i d'oliveres. Què hi podia haver millor que aquells moments de sensualitat, en el migjorn amable, que ja havien cantat els poetes llatins? Mentre contemplava l'espectacle dels bancals reptant sinuosos des de la mar, va evocar les paraules d'Annius Florus, professor de retòrica a Tàrraco, que ja havia afirmat sobre aquestes contrades que «el clima és admirablement dolç i l'any, com una primavera contínua», i també el conegut epigrama de Marcial, en el qual aconsellava el seu amic Licinià d'anar a viure «a les ribes assolellades de Tàrraco», «quan el blanc desembre i l'hivern desenfrenat udo-laren amb el ronc d'Aquiló»:

*At cum December canus et bruma impotens
Aquilone rauco mugiet,
Aprica repetes Tarraconis litora
Tuamque Laletaniam.*

Al sud de Barcelona i a prop de l'antiga capital romana, Tàrraco, aleshores una bonhomiosa i coqueta ciutat abocada al comerç i a la prosperitat del seu port, en Màrius Gallè s'hi traslladava sempre que la Consellera de Catalunya no el re-

queria. Allí, a la Vila Avítia, com havia estat batejada en honor del seu primer ocupant —el procònsol romà Cai Valeri Aviti— en Màrius estudiava, conversava al nimfeu amb qui venia a visitar-lo, tenia cura d'un petit hort i d'un *viridianus* que la seva mare ja havia treballat com abans ho havia fet l'àvia. Ni tan sols disposava d'una auriga. Tampoc no l'acompanyava cap lictor. El servei mínim. Una vida austera i frugal, gairebé monacal. A cada racó de la Vila Avítia habitava una ànima de passat i de saviesa incontenible. Històries de familiars, de personatges il·lustres, d'amors furtius, encara pullulaven entre els pins, els margallons i les atzavares de manera que cada parterre, cada sòcol, cada baladre conservava la seva individualitat a través dels anhels de les generacions. Allí havien contemplat les estrelles els cossetans, havien conspirat els esclaus que treballaven a les pedres, els procònsols havien gaudit de les danses de les nùmidas, en una de les estances s'havia allotjat l'emperador Adrià en un viatge a les terres d'on procedien alguns membres de la seva família, i una altra habitació havia acollit Ramon Berenguer III i els seus homes de confiança durant el setge de Tàrraco. Primaveraes antigues sobre camps d'atzur. Matèria viva que deixa rastres en la matèria fòssil i en la memòria. A en Màrius, li agradava gaudir del temps per respirar el temps.

Un dels altres moviments que l'enorgullien era la seva progressiva independència de la qüestió emocional i la dignitat amb la qual portava el pes de la solitud i de la maduresa. La sonora trencadissa del seu darrer enllaç amb la Dolça es va convertir en una font massa intensa d'amargor per confiar que de la seqüència desig, afecte i convivència pogués sorgir alguna cosa positiva. La progressiva indiferència d'en Màrius cap al sexe potser més aviat es tractava d'una mostra de la seva decadència física. Una evolució previsible que demostrava com la moral era, al capdavall, un producte de la impotència. Però li era ben bé igual. Entre la seva feina, la lec-

tura dels clàssics i els amics que de tant en tant el visitaven es considerava una persona en *perfectum beatitudinem*.

Encara més, en Màrius creia que aquells darrers anys d'ençà de la separació de la Dolça havien estat decisius per a la seva vida i per a la seva autoestima. Havia excel·lit en les diverses missions que li havien estat encomanades, havia aprofundit en la seva formació, estava servint el seu país, Catalunya, satisfent amb escreix les expectatives que en ell havia dipositat. Feia poc que l'havien honorat amb la creu de Tolosa per la dissolució de les bandes del crim organitzat a la Borgonya i les autoritats estaven ponderant la possibilitat de lliurar-li la màxima distinció: la medalla d'or de la Confederació. El plaer proporcionat per una relació fugissera mai no seria comparable a la felicitat pública i la sensació que les seves accions, per bé que modestes, es mantindrien en la memòria col·lectiva.

2

«Afortunadament, no hi ha violència», va pensar la Mira Claramunt, professora de ciències d'un institut de Tóldoth, a la Catalunya Nova, o Mossaràbia, com en deien els díscols, el dia que la van matar. Se sentia immune a la fuetada que estava a punt de lacerar el seu poble, el niu gegantí de serps que començava a agitar-se i a enverinar l'aire i la terra. Potser millor així, ja que haver estat conscient del perill tampoc no l'hauria salvada.

—No vull! No vull! No m'ho empasso! No em ve de gust! M'ofego! —bramava el fill gran de la Mira davant de la ració decrepita de bledes i de patates. En el gest de rebel·lia es copsava la capacitat d'espavilar-se que tindria el nen quan ella ja no hi fos. La formació enèrgica del caràcter, contras-

tava, però, amb la feblesa que el fill transpirava a la nit quan es despertava i s'acostava a l'habitació dels pares perquè la Mira l'amanagués i el defensés de la foscor. Això costava alguna hora de son que contribuïa a la fatiga quotidiana, com les ploreres sobtades del fill petit, que irrompien com una trencadissa de plats enmig del repòs nocturn.

Anava de corcoll entre les classes i els nens. De sobte, els pujava la febrada, o els rosegava la verola, o bramaven perquè s'havien abonyegat el cap jugant al menjador, mentre el marit afàsic i panxut, endollat al tanc de les sensacions, es limitava a cridar-los l'atenció amb un sonsònic «nens, nens», i només era ella la que canviava bolquers, els banyava abans de dormir o els eixugava de la cara la pasterada de la patata trinxada que el gran llançava al petit quan desistia definitivament del sopar.

Per què, amb tanta feina i tan poc afecte, encara havia trobat temps per anar a les reunions de separatistes? Per què es barrejava amb la gentalla, ella, que sempre havia estat una bona catalana, amb un llinatge de més de cinc generacions establertes a la Catalunya Nova, lleial treballadora de la Confederació, amb possibilitats d'ascens a la direcció de l'institut i, per tant, amb l'increment de sou suficient per abandonar l'apartament minúscul al blocús i instal·lar-se en un xalet de propietat als nous barris que estaven construint a la riba sud del Tàgus?

Potser les seves velleïtats només s'explicaven perquè havia trobat el filó d'alguna cosa diferent, i això que no hi confiava gens, ni en l'èxit del moviment ni, en general, en la capacitat de canviar les coses a través de plantejaments nous. Trobava que, en els afers humans, de les novetats més aviat calia fugir-ne. Però el component de distracció que necessitava per esquivar els maldecaps de casa i de la feina la van atreure a simpatitzar amb els heterodoxos i amb la minoria rondinaire: els marginals que estaven cridats a deixar de ser-

ho per algun motor ocult de la sociologia. A més, com tot-hom li havia assegurat, no hi hauria violència.

En veritat, la Mira mai no hauria cregut que algú es podia fixar en aquella colla d'arreplegats, el cau en què, tret d'excepcions, qualsevol tenia ínfulas de dirigent messiànic i s'acabava barallant amb els altres per minúcies, ressentiments derivats d'egolatries inacabables, fins que s'acusaven mútuament d'apocats i de col·laboracionistes. A més, la majoria dels opositors com la Mira confiaven cegament que la Confederació acceptaria la raonabilitat de les seves demandes, això sense copsar que el caràcter autoritari i intransigent d'alguns ancestres de les seves famílies catalanes instal·lades a Mossaràbia des de feia segles feia presagiar el ressorgiment d'alguna confrontació que inevitablement s'acabaria resolent a garrotades. No en tenia prou, la Mira, amb el record del seu pare i del seu avi? De les seves actituds conservadores, ferrenyes, dels maltractaments a les dones i dels complexos per haver-se cregut dignes d'una vida més elevada i haver acabat confinats en un espai insípid de la Confederació, obligats a treballar dur per tirar endavant en un clima inhòspit i, en el cas de l'avi, a lluitar contra els allmands, tot per exhibir l'honor i el respecte social del qual es creien mereixedors com a ocupants d'un territori anexionat?

Alguna vegada un company de lluita l'havia avisada que hi havia massa motius per creure que ningú no cediria ni un pam sense un gest dolorós, que els microlleugers travessaven l'extensió de la Catalunya Nova en pocs instants, però que el desenllaç dels conflictes sobre la terra no havia evolucionat gaire des dels primats. Ella no n'havia fet cas. Les pulsions que l'anaven a esclafar pertanyien a una fase molt recòndita de la ment i de l'humus col·lectiu.

Admirava com el temps s'escolava en ocupacions inútils. Després de la classe de ciències naturals amb dos grups, en-

cara tenia reunió de la comissió de professorat per decidir els contractes dels nous professors per a l'any vinent. Les obligacions laborals a les quals abans s'havia abocat amb una dedicació primmirada ara li semblaven lapses absurds enmig dels seus compromisos polítics.

—Serveix-te un cafè —li va dir una professora mentre es despenia de la bata docent a la sala de reunions—. Em sembla que et caldrà.

Els malinesos exportaven un cafè deliciós procedent d'Etiòpia. El negoci encara no havia caigut en mans dels intermediaris andalusins i la màquina de l'institut n'expedia tasses a bon preu. La Mira sospirà, arrambà l'esquena al respall de la cadira i es relaxà aspirant l'aroma del cafè.

No hi havia cap pla de resistència. Bona part dels mossàrabs no havia assumit les conseqüències d'un pols amb Catalunya i amb la Confederació, i la Mira menys que ningú. Ella només havia provat d'organitzar el món sota una forma comprensible: un espai abastable enmig de les corredisses als cilindres de transport, de l'abandonament de la tendresa amb el seu home marcit, de la pintura descrostada del replà del blocús. Només volia sortir del suburbi devastat i anodí de Tóldoth en què una combinació inexplicable del destí l'havia entotsolada. No patia prou per resignar-se a la manera del pare i de l'avi. Per això havia començat a freqüentar les assemblees on s'escoltava una remor de canvis, i on també es prodigava la presència d'algun líder de paraula seductora i de conviccions entusiastes, com aquell famós Gonçalves de Montalbà que en els darrers mesos havia aparegut del no-res i amb unes poques intervencions esporàdiques havia aconseguit adquirir una fama sense precedents entre la multitud. Ella l'havia vist i havia vibrat amb les seves crides a l'esperança. La dicció, la posició, la manera de moure les mans... Deien que no calien líders per aixecar un poble però havia calgut descobrir-ne un perquè els mossàrabs es comencessin

a desvetllar. En Gonçalves, pensava ella, era tan perfecte que no semblava humà.

Els actes, els discursos i les aspiracions la traslladaven lluny de la monotonia i de l'ordinarietat que presidia els dies boirosos. S'hi havia implicat per tot això i perquè es pensava que no hi hauria violència.

S'havien equivocat o havien mentit? La propaganda sobre el benestar i la humanitat de l'època actual feia inimaginable un cop de maça rotund, i menys encara que ella seria una de les primeres a rebre. Li havia estat reservat un final vulgar com la seva vida, un ocàs al qual es va precipitar amb un optimisme ingenu. En ella es va obrir la mateixa escletxa que, durant les Guerres Alpines, havia conduït, des de la inconsciència i, fins i tot, des de l'adhesió entusiasta, milions de persones a la fossa de l'extermini.

Tornava de la reunió de la comissió de professorat una mica tard, patint perquè havia deixat els nens al pis en estat semisalvatge com si pastuessin enmig del tros. Caminava en les connexions dels cilindres, envoltada d'aquella munió d'individus mansuets, atrafegats, alienats: ànsies i promeses estroncades, nois endollats al tanc d'estímul portàtil, mares de família com la Mira arrapades a les bosses de compres a crèdit, gaseles fumadores amb cossos magres, pits aguts i cabell tenyit, exhaustes després de la jornada a la perruqueria o a l'estació de servei o al saló de massatges. Un horitzó mental de cervesa, apostes, revistes il·lustrades, espasmes digitals, avarícia, especulació i ignorància.

El cel de plata que plorava sobre Tóldoth va contribuir al seu mal humor. L'efecte reconstituent del cafè havia durat poc. Al fons del camp de visió percebia una mena de bossa de sorra que no sabia distingir si procedia de l'atmosfera densa i contaminada que durant uns mesos amarava la ciutat amb el vent de xaloc o de les seves al·lucinacions intensificades pel cansament i pels estimulants.

A la base de l'edifici en forma de minaret helicoidal va prendre el camí de l'intercanviador cap a l'altra línia del cilindre que la conduïa a casa. L'onada de soroll de l'intercanviador va embafar-la. La multitud havia trencat la seva bombolla d'intimitat, la sanefa de rizomes d'acer que decorava el passadís no s'acabava mai. Una sotragada de por va alertar-la, una por tangible en la qual va reconèixer que fins aleshores només havia patit ansietat. Enmig de la massa es va trobar envaïda per una solitud devastadora, la que anticipa la solitud dels cadàvers.

—Mira Claramunt?

No va respondre, no va reaccionar. La docilitat d'un putxinelli o d'un vedell conduït a l'escorxador.

Després, un dolor terrible al pit i sota el ventre. No gaire més de deu minuts d'ofec, de ranera, que ningú no l'atengués enmig de la galeria en la cinta transportadora. Els hologrames de publicitat saltaven per damunt dels caps de la gent i sobre la seva cara fent ganyotes. Es va desplomar i el cos petit de la Mira Claramunt va patir una sèrie de tremolors abans del col·lapse. L'embús dels passatgers es va desfer al seu voltant amb una mescla de remucs i d'indiferència. Li havien clavat un punxó verinós.

Un home fornit s'allunyava cap a la sortida, les dones amb cara de lloro continuaven garlant. Un adolescent es barrejava entre la multitud per on planava l'àngel de la mentida i de l'odi.

3

L'agent Bernat de Tallaferro, descendent directe dels comtes de Besalú, va arribar a Vila Avítia cap al migdia del 12 de setembre de 2013 procedent de la Borgonya, la immensa

terra del nord, en l'efemèride, doncs, dels vuit-cents anys de la batalla de Muret, el capítol decisiu que havia marcat el destí de la Confederació.

Ni tan sols s'havia aturat a Barcelona, tan adelerat com es trobava de visitar el casal d'en Màrius Gallè. En Bernat va anunciar que havia de marxar al vespre cap a la Catalunya Nova però que podia disposar d'unes quantes hores per estar amb el seu cap i amic i celebrar la diada nacional junts.

L'auriga va aterrar a la pista circular construïda a imitació d'una antiga era, un magatzem de gra, a la zona on s'havien retirat les aigües de l'areny. Va baixar de la rampa radiant com si hagués sorgit d'un descans profund i reparador. Abillat amb l'uniforme verd fosc, la fíbula daurada i la clàmide disposada en impecables ondulacions, a la manera de les autoritats que assisteixen a una recepció oficial, va abraçar en Màrius amb una alegria càlida, vibrant, i va murmurar aquelles paraules que el seu amfitrió sempre trobava exagerades però que, tanmateix, li complaïa escoltar del visitant, i més llavors que havien estat molts mesos separats, d'ençà que havien assignat a en Bernat una missió a la frontera amb els allmands:

—T'he enyorat molt, mestre.

—Per què encara em dius així? Ja no se sap qui és el mestre i qui el deixeble. Tanta pompositat em recorda que em faig gran.

El jove va exhalar un sospir de benestar. La bondat es va ensenyorir de la seva expressió delicada, que contrastava amb el seu cos robust d'espatlles amples. Es van trobar envoltats d'un halo de felicitat i van recordar, sota el doll de llum tardoral que acaronava les seves figures, que s'estimaven molt. En Màrius es va estremir pensant en la dolça ingenuïtat del seu amic.

—I tu, com estàs? —va preguntar amb una expressió protectora—. Enhorabona pel teu treball a la Borgonya.

M'han informat que la batuda contra l'últim reducte de traficants a Coblença ha estat un èxit. Sembla que el nord està definitivament pacificat.

—M'he limitat a rematar la feina, mestre. Si no hagués estat per la complicitat dels frisons i dels allmands, els criminals no haurien aixecat el cap després de les baixes que van patir durant la teva campanya —va respondre en Bernat.

—No podien continuar amb aquell joc hipòcrita! Els seus diplomàtics ho han entès, finalment —observà en Màrius amb seriositat—. D'altra banda, nosaltres també hem estat massa permissius. Hi havia massa famílies en els pobles de la frontera vivint del contraban. Ara haurem de compensar-ho amb algun pla d'inversions, però sempre és millor que permetre que els criminals es facin els amos de la frontera. Sense un gest decidit, la situació es podria haver complicat molt.

—Eren molt febles, la revifada es trobava en una fase embrionària. Detenir els cadells dels clans, amb els pares complint condemna, no ha estat gens difícil —reconegué en Bernat tot persistent en la modèstia que el caracteritzava.

—Una gran operació i sense víctimes. Què més podem demanar? La Consellera m'ha comunicat que et transmeti la seva satisfacció. La propera vegada et donaran la creu de l'Orde.

—Em sembla que encara haig de fer més mèrits... o envellir una mica —va dir rient en Bernat, amb la veu suau i vellutada, seductora com les traces fines del seu rostre i la seva mirada franca d'ulls blavissos—. Com enyorava el Mare Nostrum! Coblença és una ciutat avorrida. Sempre acabes amb les calces mullades per l'aigua de la pluja.

—Jo tampoc no tinc gaire bon record de la meva època allà dalt. No m'estranya que els funcionaris de la Confederació es llancin des dels terrats dels edificis oficials. Només aguanten els més forts.

—Almenys tenen un vi excel·lent —va contradir-lo en Bernat—. No me n’he oblidat de dur-te’n unes ampolles.

Tot i el caràcter eixut d’en Màrius, l’enlluernaven aquella mena de refinaments. En la mirada encesa i vivaç del mestre, en Bernat hi va reconèixer un matís de gasiveria autòctona que va entendre-lo.

—Demanaré que preparin un àpat de carn de vedella crua i trinxada com s’escau al vi borgonyès —va dir en Màrius lleugerament emocionat en rebre en el seu redós una de les ampolles que en Bernat li mostrava.

—No em podré aixecar de la taula, mestre...

—Millor, així m’explicaràs tot el que tens pendent. A més, hem de commemorar la diada nacional.

—Però encara falta una mica per a l’hora de dinar.

—Abans nedarem i obrirem la gana.

Es van dirigir a les termes de la vila, un conjunt monumental a tocar de la platja reconstruït a imitació dels banys romans. La polida indumentària d’en Bernat no va ser un obstacle perquè es despullés amb la celeritat d’un nen que frisa per xipollejar en l’aigua. Amb tot, a l’aigua calenta es va enfonsar lentament, gaudint del confort que anava posseint cada mil·límetre del seu cos. El mestre va seguir-lo amb la mateixa parsimònia ritual. Les vores de la bassa eren de marbre, amb un dels laterals de major longitud —l’altre era adjacent a la paret— decorat amb un baix relleu esculpit en algun moment del segle XIX, en ple apogeu dels moviments neoclàssics, en què es representava Proteu, Arió i Posidó.

Van transcórrer uns llargs minuts en silenci abans de traslladar-se al bany d’aigua tèbia, en el qual la conversa es va tornar a animar, aquest cop posant en comú alguna darrera descoberta literària, tot i que en Màrius va confessar al seu amic que ja no llegia poesia o novel·la, que els joves autors no li interessaven i que només es dedicava als clàssics i, sobretot, a aprofundir en el coneixement de la història.

—Saber història —va dir— ens ajudarà a no cometre més errors.

—O almenys a tenir-ne consciència si els repetim —apuntà en Bernat amb menys entusiasme. Però després es va girar cap al mestre i va afegir amb el seu somriure càndid:— Sempre cal creure en alguna cosa.

Altre cop al *caldarium*, van gaudir de les pessigolles somnolents amb què el canvi de temperatura afalaga la sensibilitat dels porus. A en Bernat, li encantava alternar la immersió en una piscina i en una altra sense cap mena de programa i sense estar-se gaire estona en cadascuna d'elles. Després van sortir a la cala, unida a les dependències de la Vila Avítia per un passadís subterrani decorat amb ondulacions de verd maragda i amb dibuixos de dofins representats a la manera cretensa. L'absència de piscina d'aigua freda —com, segons els arqueòlegs, sembla que ja succeïa en les termes romanes originàries del segle II— era substituïda per la mar: un retall de blau intens i sense onades s'endinsava entre el vessant d'un turó i les capçades d'una pineda. Allà van nedar un parell de cops fins a les boies que marcaven la línia que no podien travessar les embarcacions.

Amb aquell bany de final de temporada, semblava que respiressin tots els colors del Mare Nostrum. Les empremtes del sol adquirien la dimensió dels migdies despreocupats de la infantesa. Els relleus estaven encesos d'escalfor, els capitells i les ruïnes romanes estucades de sal respiraven enmig dels argelagars.

—Quina meravella! —exclamà en Bernat i, de seguida, va afegir amb un to malenconiós mentre retornava lentament, amb l'aigua a l'altura de la cuixa, cap a la costa—. Hauria de venir més sovint. Quan tornarem a gaudir d'un dia com aquest?

Els ulls d'en Màrius van adoptar un caire de vaguetat i va encreuar les mans com si volgués retenir alguna impressió

fugaç o busqués alguna peça extraviada en una combinació memorística.

—No trobes que arreu s'està escampant la percepció d'una mancança, la necessitat d'un canvi? —va continuar en Bernat amb una certa desafecció.

—Ja en parlarem després, si et sembla —va tallar-lo el mestre.

La primera intenció de seure una estona a la platja o a les roques es va desestimar amb un intercanvi de mirades i van caminar despullats cap als annexos de la vil·la, per on s'accedia als túnels perforats a la roca. Van travessar un bancal amb eucaliptus i xiprers, al centre del qual hi havia un petit estany, un racó de civilització que volia evocar una certa deixadesa, tot i que no hi havia cap espai de la propietat que estigués exempt d'alguna planificació. Es buscava una aparença de desordre que mai no traspassés el límit del veritable caos i del territori abandonat a les forces de la natura o de l'atzar. L'estany estava envoltat d'una franja de baladres blancs que toquen un dels accessos al promontori, i que contribuïen a la calma com els cignes que nedaven amb lentitud per l'estany en companyia dels ànecs collverds i dels paons. Només una ocasional escridassada d'aquests darrers trencava la quietud.

—No sé per què m'haig de lliurar a tants embolics quan podria gaudir amb tu aquí de la vida contemplativa —va queixar-se en Bernat.

—Ets massa jove per a això —va respondre en Màrius—. Ara et toca un temps trepidant, resoldre els complots que assetgen la Confederació, situar-te en l'escena política, acabar de formar-te i tal vegada pensar en una família, en la descendència, encara que jo no sóc la persona més idònia per tractar aquests temes.

En Bernat va riure.

—Els teus contactes et mantenen ben informat —va dir, sorneguer—. No se t'escapa res, eh?

—Em sembla, i t'ho dic de debò, que no sé de què em parles. Hi ha cap novetat? —es va defensar en Màrius.

Altre cop a l'interior, mentre els sortidors de la piscina d'aigua calenta els tonificaven l'espina, en Bernat ja havia fet cinc cèntims al seu amic de l'altra qüestió que, juntament amb l'enigmàtic trasllat a la Catalunya Nova —l'únic lloc que tenia la fama dins els servidors de la Confederació de ser més temible que la Borgonya— els ocuparia durant la resta de la trobada: el descendent dels comtes de Besalú, malgrat la seva activitat al servei de Catalunya, no descuidava la seva vida privada i havia decidit casar-se.

4

La complicitat amb els poderosos era sempre la prioritat de Joan Murgades, encara que flirtegés amb els clandestins. Alguns creien que les opcions de què Mossaràbia disposava per emancipar-se de la Confederació passaven perquè els personatges al capdamunt de la piràmide social, que sempre havien fet el joc als ocupants, es plantejessin un canvi i donessin suport als insurrectes.

Aquesta semblava l'evolució de Joan Murgades, emprensari de Tóldoth, principal accionista d'un grup de societats amb vincles en sectors com ara l'aeronàutica, la distribució d'aliments o la banca, un imperi l'origen del qual radicava en una agència de publicitat i en una modesta editorial. L'aportació tecnològica en el camp mediàtic de les empreses Murgades no tenia parangó en el planeta, un procés de creixement i d'innovació forjat a base d'esforços incalculables, d'obstinació, de convicció, d'un caràcter treballador, i també de subvencions públiques i de corrupteles amb el consenti-

ment de les autoritats catalanes que havien mirat durant molt de temps cap a l'altra banda mentre ell es lucrava amb contractes públics pactats sense concurs o amb impostos desviats a través de filials domiciliades en territoris exempts de tributació.

No obstant això, Murgades havia experimentat un canvi d'afinitats quan els potencials nínxols de negoci en el conjunt de la Confederació havien estat adjudicats a un altre grup amb domicili en un altre estat. Potser, pensava ell, els catalans cada cop toleraven menys els seus anticossos mossàrabs. «Es tracta d'una qüestió de dignitat», havia afirmat l'empresari en subscriure algun manifest a favor de les reivindicacions autòctones.

El suport de Murgades a les demandes de més autogovern i de respecte per les diferències lingüístiques i culturals havien proporcionat un caire moderat a les aspiracions del país. Ja no eren un grapat de nihilistes i pollosos els que estaven disposats a arriscar per recuperar les antigues llibertats, sinó que es tractava d'un venerable home de negocis, algú que s'hauria avingut també a editar els escrits d'en Màrius Gal·lè si hi hagués tingut accés i els hagués llegit perquè la fermesa no implicava, considerava l'empresari, la pèrdua de cordialitat amb els catalans, i més quan els catalans i la unitat política havien proporcionat substanciosos beneficis en el passat. Llàstima, creia Murgades, que a Barcelona cada cop estiguessin més suspicaços, que no escoltessin els batecs de la Meseta, que qualsevol discrepància procedent del sud, fins i tot la dels mossàrabs moderats com ell, fos percebuda com un desafiament sobiranista contra les essències de la Confederació i, en conseqüència, que qualsevol tímida demanda de normalitat política fos replicada des de les institucions amb una pluja d'insults i d'humiliacions.

—De vegades em pregunto per què hem arribat a aquesta incomprensió —havia comentat Murgades a algun dels

seus col·laboradors—, però em temo que sempre ha estat així i que no ho volíem veure.

La «dignitat», entenia Murgades, se la podia haver confitada si el negoci hagués continuat rendint, però la marginació dels centres de decisió confederal i el drenatge confiscador de recursos cap a Catalunya o cap a altres estats més complaents amb l'*statu quo* era massa clamorosa. El descarat trasllat d'infraestructures cap a regions considerades més fidels estava erosionant les possibilitats de creixement. Calia començar a desbrossar altres alternatives: dependre menys de Catalunya i obrir la porta al comerç amb els andalusins i amb les potències asiàtiques, que semblaven haver triat el nord d'Àfrica i el sud peninsular per desembarcar a Occident i inundar-lo amb les seves exportacions i els seus capitals.

L'olfacte de Joan Murgades havia ensumat les oportunitats del gir ideològic (quina gran farsa que els capitals no tenen ideologia!, pensava). Però també percebien el canvi de sensibilitat les autoritats de la Confederació, que marcaven de prop els més mínims gestos de rebel·lia dels mossàrabs; entenien que allò tan suculent per a Murgades equivalia, per a ells, a transitar cap al penya-segat i a col·locar la Confederació en estat de xoc.

Havien interceptat els seus pensaments fins i tot abans que Murgades en fos conscient. Una cosa similar a la miasma que s'havia estès contra una persona modesta com la Mira Claramunt: no havia calculat que els petits gestos de vegades desencadenen reaccions brutals. També s'hi havia afegit un comportament ingenu i despreocupat si es té en compte —només que Murgades hagués llegit amb una mica de perspicàcia el relat dels seus antecedents familiars— que la seva fortuna, com succeïa amb l'origen de la majoria de fortunes de la Catalunya Nova, procedia d'una usurpació, de la violència primigènica en què sovint es funden els grans llinatges. Una convulsió que estava a punt de reproduir-se

en contra seu perquè des dels centres de decisió consideraven que la seva rebel·lia, tot i les bones formes, havia creuat un límit intolerable.

Hauria d'haver sospitat fins i tot del silenci. Qualsevol senyal d'irrealitat era susceptible de transformar-se en el preludi de la destrucció.

Quan l'empresa matriu es va traslladar a la nova seu, cap a un dels edificis cupulars de l'eixample de Tóldoth, els encarregats d'instal·lar els nexes de comunicació van treballar una setmana més del previst. Murgades recordava que durant l'operació s'havia presentat aquell tècnic tan extravertit amb accent valencià que havia irromput al seu despatx en una hora intempestiva amb el pretext de col·locar alguna taula de conductors que multipliqués la transmissió de dades. L'empresari l'havia acabat convidant a un cafè, tot xalant amb els acudits de mossàrabs que el valencià explicava amb gràcia. No va copsar que el desgavell del trasllat era la traducció de la fragilitat i que les incidències amables eren torpedes a punt d'esgaiar els vincles amb les coses sòlides.

En el fons, ell encara no havia reconegut l'estat de guerra latent que anava escalfant el circuit de les relacions amb la Confederació. Com que la regla continuava essent la pau, Murgades entenia que no havia fet res dolent. Al capdavant, la prudència l'havia portat (i encara el portava) a donar suport a una causa i a la contrària. A col·locar-se a la dreta del *Prínceps* quan venia en visita oficial, mentre alhora finançava les iniciatives de promoció de la llengua mossàrab en contra de les prohibicions expressives de les autoritats confederals. Després, quan la patronal catalana va marginar-lo, es va dedicar a relacionar-se amb més intensitat i menys cautela amb els grups que plantejaven un nou estatus polític per a Mossaràbia. No pensava que la seva integritat perillés. Com la Mira Claramunt, també Joan Murgades havia cregut en la democràcia.

Gairebé no es va adonar de res. No va patir. El seu micro-leuger salpava d'un dels barris benestants de la ciutat, amb les mansions envoltades de gespa que clapejaven el vessant indolent d'un turó allunyat del nucli antic i que contrastava amb el rost on s'amuntegaven els balcons, els sortints, les façanes clivellades i els porxos decadents de la zona de l'al-cassaba.

Havia recollit l'amant que vivia en un petit pavelló proper a la casa familiar. Si alguna cosa calia envejar-li, és que Murgades havia gestionat amb un tacte exquisit els conflictes de la vida privada. El rerefons cultural (i els diners) potser havien ajudat les seves dones a acceptar amb naturalitat el règim poligàmic, una pràctica de relacions socials que la Catalunya cristiana, platònica i enemiga de la carn no s'em-passaria mai. Murgades sempre pensava que els catalans eren una colla d'amargats i que les seves neurosis tenien força a veure amb la precarietat sexual que els caracteritzava. No hi havia fantasies, ni benestar, ni humor.

Almenys va gaudir d'uns instants de plenitud. Sentia la presència de la pell suau de la dona, el perfum afruitat, el contacte ardent amb el seu cos i la velocitat de la nodrissa que els conduïa a algun refugi rural on passar uns dies de calma. Va estalviar-se la por i la certesa de l'absurd. Una au de foc va acabar de sobte amb aquella allau de plaers sensorials. En l'àmbit zenital, ja enmig de les vagaroses boires de la tarda esllanguida, un immens coet va estripar tots els detalls. Una resplendor va igualar la pell, la terra i el metall.

Després ja només va restar el firmament.

—Per a quan es preveu, doncs, la cerimònia?

—Serà d'aquí a un parell de mesos, quan m'hagi acostumat al nou destí a la Catalunya Nova. Durant aquest temps buscaré un habitatge perquè la Yu Xin s'hi instal·li —va precisar en Bernat, engrescat amb la preparació del seu matrimoni.

—Ah, caram! Has sucumbit als mandats d'Orient —va dir en Màrius amb un gest esllanguit de fingida resignació.

—No hi havia alternativa —va fer tot movent el cap, divertit.

Tal com en Màrius volia i esperava, en Bernat no va adonar-se que el comentari sobre la facilitat amb què s'havia avingut a l'enllaç amb la seva promesa estigués proveït de cap mena de retret. El diàleg es va interpretar des de l'afabilitat i des d'un recel masculí atàvic cap a les càrregues que comporta el matrimoni. Però, en veritat, aquella decisió, a en Màrius, no li feia gens el pes ni per la personalitat de la núvia (que li semblava molt dominant malgrat la seva aparent abnegació) ni pel que significava globalment que els fills dels immigrants mongols confucians, budistes i xamànics comencessin a penetrar en el cercle de les altes famílies catalanes.

—Què hi diuen els germans de l'Orde? —va preguntar en Màrius sense amagar el seu neguit.

—Tant se val el que hi diguin —va dir en Bernat lleugerament contrariat. Havien tingut aquella conversa alguna vegada els darrers anys i no havien aconseguit acostar-se en aquella qüestió.— Fa temps que no pertanyo a l'Orde.

Es va fer un silenci incòmode. En Màrius va percebre una sensació generalitzada de desordre en l'ambient que contrastava amb la pulcritud dels seus cossos. Esperaven els

massatgistes en una sala contigua al vestidor, asseguts sobre uns mobles de metall que recordaven vagament el treball nord-africà del coure. En l'interludi, van prendre un escumós rosat d'aperitiu. Quan s'encreuava el tema de l'Orde, en Bernat perdia la seva habitual temperància. De seguida en Màrius es penedí d'haver-los esmentat.

—Viuen ancorats en el passat —prosseguí el jove—. Els seus vots han perdut el sentit en el món modern, sobretot el vot de castedat. Però el que més em separa d'ells és la seva devoció religiosa. L'obcecació els impedeix pensar i jo, com saps, aquests darrers anys he entrat en un procés de dubte constant. Arribo a qüestionar l'existència de Déu no per desídia, com la majoria, sinó pel mateix camí del rigor filosòfic que els germans van ensenyar-nos. En qualsevol cas, la meua particular relació amb la divinitat no apaivaga la profunda repugnància que cada cop sento més per les versions intransigents dels vicaris de Crist. Suposo que ja saps que vaig apostar, oi?

Evocar aquell acte omplia l'ànima d'en Màrius de torbacions. Ja n'havia discrepat amb el seu deixeble i no calia tornar a donar voltes sobre el mateix. Li sabia greu. Ell tampoc no representava cap exemple de lleialtat a l'Orde ni de respecte als vots però hi mantenia una obediència i unes mínimes relacions, a més d'una adhesió formal al cristianisme, que ajudaven a crear complicitats en les classes dirigents de diversos punts de la Confederació. Aquestes connexions serien imprescindibles si, com preveia l'assessor de la Consellera, la situació política s'emboïcava i algú pretenia fer trontollar els fonaments del sistema.

—No entenc per què vam lluitar tant contra Roma i després contra els allmands fanàtics si, en acabat, alguns dels nostres han mantingut la fe en la mateixa carcassa pútrida que els avantpassats van voler destruir —va observar en Bernat, com si amb aquest comentari pretengués justificar-se—.

El rigor que mostra l'Orde amb els seus dogmes és una fórmula per encobrir l'allau de perversions que pul-lulen en les seves entranyes, una reserva en la qual confinar tota l'escòria. Abstinència com a principi d'autocontrol? Si furgues en aquest mandat, et trobaràs que en cap altre àmbit es troba més estesa la pederàstia que entre els novicis. El seu repudi a col·locar les emocions, els sentiments i la sexualitat al cor del sistema social els converteix en una font d'aberracions!

En Màrius se'l mirà amb un somriure mofeta i respongué:

—Ui, vés amb compte, veig que el teu nivell d'exigència moral i de coherència també et col·loca al caire del totalitarisme. La teva severitat laica gairebé sembla més temible que la folgada indulgència amb la qual sovint l'Orde tanca els seus expedients.

—No, mestre —es queixà en Bernat—. Només m'he tornat més realista.

—Si l'Església no hagués estat realista, no hauria sobreviscut milers d'anys, en això va consistir el nostre avantatge en la lluita contra els allmands —va afegir en Màrius amb un gest vague. Recordava l'època de tumults en què havien proliferat les sectes que predicaven l'allunyament complet de les sensacions materials, la negació de la bondat de la creació que sovint transitava cap a la nostàlgia de la mort. Els prosèrpins, els nowo-raskolniki, els khlysty, aquests darrers de procedència eslava, havien arrelat a l'Europa central, la finalitat dels quals consistia a facilitar i fer més suau el trànsit suprem cap a l'altre món. Grups que s'haurien consolidat a la riba del Mare Nostrum si el clima benigne, el vitalisme de la gent i les ambigüitats eclesials no els haguessin girat l'esquena. Fins i tot al sud del continent, però, l'empremta en alguns cristians dogmàtics, la majoria agrupats al voltant de l'Orde, encara subsistia.

—La seva intervenció no resoldrà els problemes que s'acosten —sentencià en Bernat abans de tastar l'escumós.

—No sé si estem en condicions de prescindir d'aliats poderosos —va dir en Màrius amb un to contrariat que va moderar de forma immediata—. Però vas prendre una decisió i la respecto.

—Et penses que avançarem al costat de gent que viu en l'obscurantisme? —va insistir en Bernat, i en Màrius va pensar que la claredat i el vigor d'esperit del seu deixeble començaven a vorejar la insolència—. L'afany de buscar una veritat absoluta va induir els allmands a la destrucció i ara, a través de l'Orde, està temptant els nostres dirigents. Et penses que no sé què passa? La jerarquia eclesiàstica creu en una salvació que en realitat propaga l'impuls cap al mal, la pesta s'estén pertot arreu...

—T'equivoques, Bernat, els germans vetllen per les petites coses que frenen la desintegració. Potser els teus dubtes conviuen amb la idea del trencament, però les regles que ens van veure néixer encara no han acabat d'oblidar-se.

La joventut d'en Bernat era massa impetuosa per respectar les denses clapes del corporativisme que havien estintolat la pau social de la Confederació durant segles. Però les discrepàncies i els recels d'en Màrius anaven més enllà: d'acord, pensava el mestre, que les noves fornades de nobles catalans haguessin abjurat del cristianisme en la seva essència o en la seva organització institucional, d'acord que es moguessin en el delicat territori de l'ateisme (la majoria, com havia reconegut en Bernat, participaven d'un ateisme més aviat mandrós), però que es mesclessin amb els immigrants dels suburbis i que, a més, abraressin les seves creences ja li mostrava sense equívocs que la societat catalana s'estava corcant des de dins. Amb els problemes que els atropellaven, aquest comerç matrimonial amb la Yu Xin —que els guardians i la gent de l'Orde jutjaven espuri— no feia res més que agreujar-los. Les elaborades divagacions d'en Bernat en matèria religiosa, creia en Màrius, no havien tingut la seva cor-

respondència en la dimensió sentimental. A aquella precipitació en el tema del matrimoni, també hi havia ajudat la condició d'orfe d'en Bernat (els seus pares havien mort en un accident quan ell tenia catorze anys) i la necessitat compulsiva d'estructurar una família davant de la por de la solitud, una feblesa en el fons contradictòria en algú que participa de la carrera militar. En Màrius, mentre feia el repàs d'aquests atenuants, i amb la imminent perspectiva de les noces, es va trobar enfonsat en una sobtada tristor. El mestre no va gosar furgar ni introduir objeccions que poguessin retornar en Bernat al pou dels dubtes que, n'estava ben convençut, ja l'havien rosegat prou aquells darrers mesos.

—Bé, fermesa en l'acció —l'exhortà, potser més per calmar la seva remor interna que la del nuvi, tot citant la coneguda màxima d'un filòsof frisó.

Que en Bernat es distanciés de l'Orde i dels principis de la religió o de les convencions potser no confonien tant el mestre com que en Bernat s'allunyés d'ell, de la seva capacitat d'influència, del seu amor.

6

La va veure entre les putes.

Bona part de la pensió que havia aconseguit estalviar a final de mes se la gastava a La Crema, un local on hi havia les dones de més bona fama de la ciutat. Com que sovint no tenia prou diners per pagar els serveis, almenys prenia una copa i les veia desfilar.

—Per aquí anem bé —sospirava mentre contemplava alguna de les ballarines de la plataforma.